

AGRESIVITA A ŠIKANA VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ

Obr. 1: https://favpng.com/png_view/school-school-bullying-stop-bullying-speak-up-cyberbullying-anti-bullying-week-png/kWVPqBVC

ADÉLA TIHELKOVÁ, 433 236

MARKÉTA POŽÁROVÁ, 457 960

AGRESIVITA

- SLOUŽÍ ČASTO K DOSAŽENÍ VYTČENÉHO CÍLE
- MŮŽE SE OBJEVOVAT U DĚTÍ UŽ OD RANÉHO VĚKU
- ZDROJEM DĚTSKÉ AGRESIVITY MŮŽE BÝT:
 - CITOVÁ DEPRIVACE DÍTĚTE
 - NAPĚTÍ
 - STRES
 - ÚZKOST
 - NEJISTOTA
 - PROSAZOVÁNÍ OKAMŽITÝCH OSOBNÍCH CÍLŮ DÍTĚTE

Obr. 2:

<https://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/agresivita-na-vzestupu-239.html>

CHARAKTERISTIKA DÍTĚTE U KTERÉHO SE ČASTĚJI VYSKYTUJE AGRESIVITA

Obr. 3: <https://zena.aktualne.cz/rodina/dzungle-v-plenkach-detska-agresivita-je-prirozena/r~i:article:779188/>

Mužské pohlaví

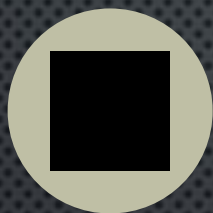
Emoční nezralost

Slabší školní prospěch

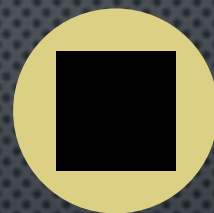
Vysoká závislost na vrstevnické skupině

Snížené sebehodnocení,
většinou následek odmítání v
rodině

JAK POZNAT AGRESORA?

Většinou starší

Fyzicky vyspělejší
jedinec nebo
skupina

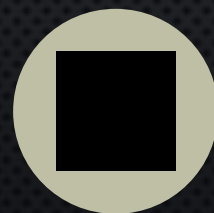
Nedostatek
sebevědomí, často
má nějaký komplex

Může mít horší
výsledky ve škole, v
práci

Může mít problémy
v rodině

Bývá málo
oblíbený v kolektivu

MOTIVY AGRESORA

1. Snaží se upoutat pozornost

2. Zabíjení nudy

3. Zkouší, kam až může zajít – šikana je „experimentem“

4. Žárlivost

5. Závist

6. Prevence - jedinec se bojí šikany – začne sám šikanovat

7. Motiv vykonat „něco velkého“

JAK MŮŽEME POZNAT OBĚŤ?

OBR. 4: [HTTPS://GOKIDS.CZ/AGRESIVITA-U-DETI-OD-0-DO-3-LET-VEKU-DITETE/?UTM_SOURCE=Go%20Kids%20Magaz%C3%ADn&UTM_CAMPAIGN=B510E8E895-MAGAZIN_4&UTM_MEDIUM=EMAIL&UTM_TERM=0_21A3CDD555-B510E8E895-52255729](https://gokids.cz/agresivita-u-deti-od-0-do-3-let-veku-ditete/?utm_source=Go%20Kids%20Magaz%C3%ADn&utm_campaign=B510E8E895-MAGAZIN_4&utm_medium=EMAIL&utm_term=0_21A3CDD555-B510E8E895-52255729)

Většinou nejde poznat na první pohled

Vzhledově, sociálně, mentálně nebo tělesně handicapovaní jedinci

Bývá častěji unavený

Plaché, úzkostné dítě

Dítě bývá častěji nemocné

„bezdůvodně“ se mu nechce do školy

Domů chodí hladové (i když dostává pravidelně svačiny)

Potřebuje čím dál víc peněz

Může jím být nový člen skupiny

Osoba rasově, nábožensky, národnostně odlišná

ŠIKANA

- POKUD AGRESIVNÍ CHOVÁNÍ BUDE SPLŇOVAT TYTO PODMÍNKY, DÁ SE HOVOŘIT O ŠIKANĚ:
 - PŘEVAHA SÍLY NAD OBĚTÍ
 - OBĚŤ VNÍMÁ ÚTOK JAKO NEPŘÍJEMNÝ
- SLOVO ŠIKANA POCHÁZÍ Z FRANCOUZSKÉHO SLOVA *CHICANE*
- JEDNÁ SE O OBTEŽOVÁNÍ AŽ TÝRÁNÍ JEDINCE
- OBTEŽOVÁNÍ MŮŽE BÝT PSYCHICKÉ, FYZICKÉ NEBO KOMBINACE OBOJÍHO
- OBJEVUJE SE VE VŠECH VĚKOVÝCH I SOCIÁLNÍCH SKUPINÁCH
- K ŠIKANĚ ČASTO DOCHÁZÍ V UZAVŘENÉ SKUPINĚ – NAPŘ. ŠKOLA, VĚZENÍ, PRÁCE, VOJNA
- **DŮLEŽITÁ JE PREVENCE ŠIKANY!**

Obr. 5:

<https://www.hellenictherapy.com/post/2018/02/20/what-to-do-if-your-child-is-being-bullied>

TYPY ŠIKANY

OBR. 6: [HTTPS://WWW.SECURITYMAGAZIN.CZ/SECURITY/RODICE-POZOR-SIKANA-MEZI-DETMI-JE-SKRYTE-NEBEZPECI-1404043411.HTML](https://www.securitymagazin.cz/security/rodice-pozor-sikana-mezi-detmi-je-skryte-nebezpeci-1404043411.html)

Fyzická agrese a používání zbraní

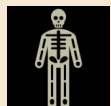
Slovní agrese a zastrašování zbraněmi

Krádeže, ničení a manipulace s věcmi

Násilné a manipulativní příkazy

Zraňování izolací, oklikou a výtvořů

FÁZE ŠIKANY

OBR.7: [HTTPS://WWW.NOVINKY.CZ/ZENA/DETI/CLANEK/SIKANA-MUZE-MIT-MNOHO-PODOB-239306](https://www.novinky.cz/zena/deti/clanek/sikana-muze-mit-mnoho-podob-239306)

1. fáze – zrod ostrakismu

2. fáze – fyzická agrese, přitvrzování
manipulace

3. fáze – vytvoření jádra (klíčový moment)

4. fáze – většina přijímá normy agresorů

5. fáze – totalita, neboli dokonalá šikana

Čím dříve dojde k odhalení šikany, tím lépe

ŠIKANANA VE ŠKOLE

Šikana se objevuje na **KAŽDÉ** škole

Může probíhat při cestě do i ze školy, před školou, přímo ve škole, v okolí bydliště

Kyberšikana – přes telefon, sociální sítě

Učitelé mohou svým chováním a jednáním šikanu podpořit nebo se jí dokonce i účastnit!

Obětí šikany se může stát i učitel, nejen žák

Pokud šikanu ve škole odhalíme, je potřeba ji ihned začít řešit

Pomoc může: učitel, školský psycholog, metodik prevence, pedagogicko-psychologická poradna, speciální pedagog - etoped

ŠIKANÁ VE TŘÍDĚ

- JEDNÁ SE O PROBLÉM CELÉ TŘÍDY, NEJEN OBĚTI A AGRESORA
- ČASTO SE JEDINCI STAVÍ NA STRANU AGRESORA, PROTOŽE SE HO BOJÍ DO AKCE SE ZAPOJUJE ČÍM DÁL VÍC DĚTÍ
- AGRESOR PŘEDVÁDÍ SVOU „SÍLU“ PŘED PUBLIKEM, DOSAHUJE TÍM JAKÉHOSI RESPEKTU A OSTATNÍ SE BOJÍ, ABY SE JIM NESTALO NĚCO PODOBNÉHO JAKO U OBĚTI

METODY ŘEŠENÍ ŠIKANY PODLE KOLÁŘE

OBR. 8: [HTTPS://WWW.STOP-SIKANE.CZ/](https://www.stop-sikane.cz/)

1. Rozhovor s informátory a oběti

2. Nalezení vhodných svědků, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoliv konfrontace oběti a agresorů!)

3. Individuální rozhovory se svědky

4. Zajištění ochrany obětem

5. Rozhovor s agresory, případná konfrontace mezi nimi

PŘI MAPOVÁNÍ ŠIKANY JE POTŘEBA NAJÍT ODPOVĚDI NA TYTO OTÁZKY

Kdo je obětí,
popřípadě kolik je
obětí?

Kdo je agresorem,
popřípadě kolik je
agresorů?

Kdo z nich je
iniciátor, kdo je
aktivní účastník
šikanování a kdo je
obětí i agresorem?

Co, kdy, kde a jak
dělali agresoři
konkrétním
obětem?

K jak závažným
agresivním a
manipulativním
projevům došlo?

Jak dlouho
šikanování trvá?

CO MŮŽE UDĚLAT UČITEL

Všímat si dětí ve třídě, zpozornět při jakékoliv změně v chování

Průběžně zjišťovat stav agresivního chování (např. o přestávce)

Řešit případné agresivní chování ihned s jasným výsledkem

Udržovat ve třídě „bezpečné prostředí“

Pozitivní posilování sebevědomí

Hovořit s dětmi o jejich problémech

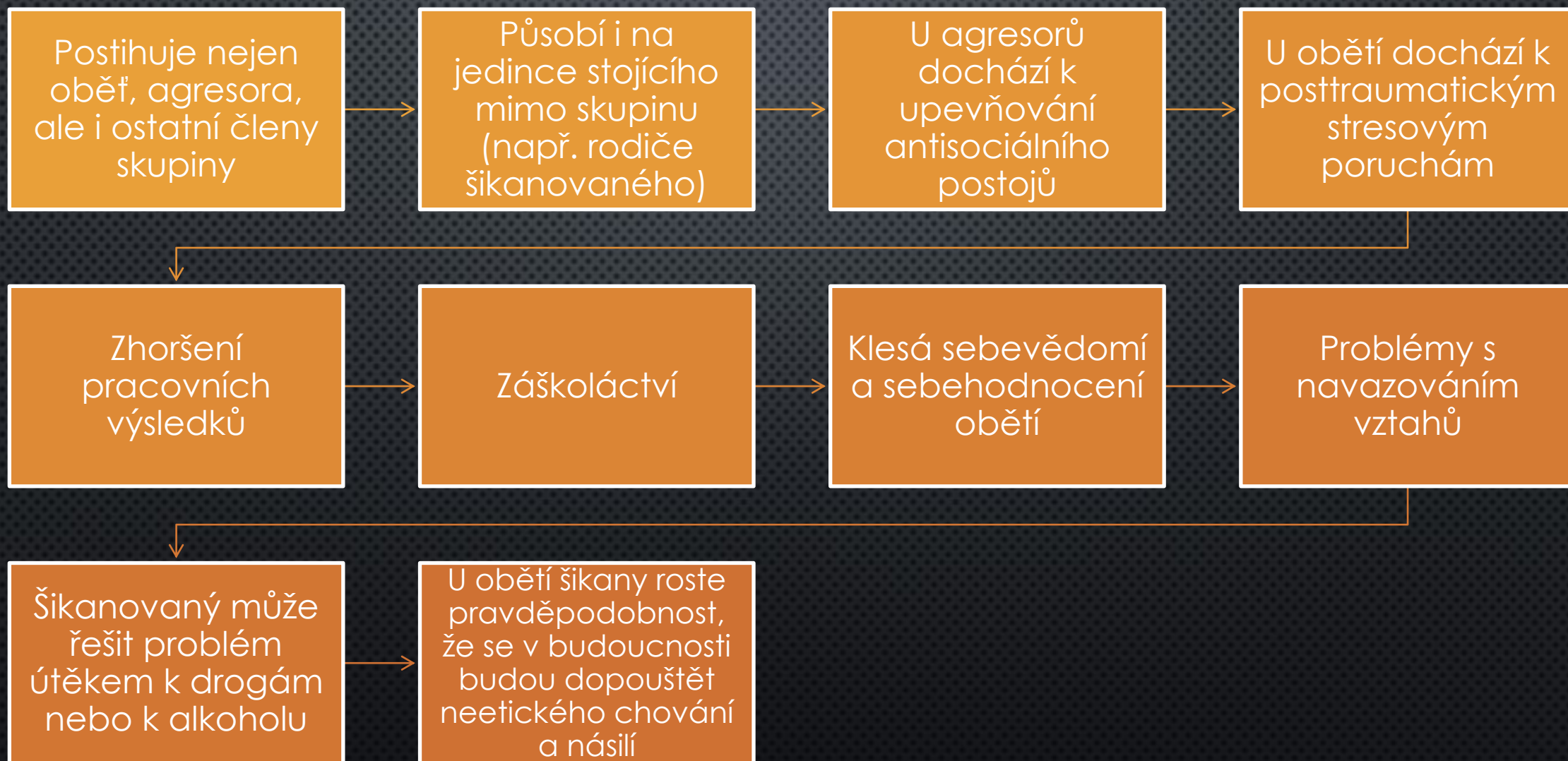
Výchova k fair play

Spolupráce se školním psychologem

Stejný přístup ke všem žákům bez rozdílů

Podat žákům s problémy pomocnou ruku

DOPADY ŠIKANY

VIDEO

Video: Postav se s námi proti šikaně!

<https://www.youtube.com/watch?v=puJkuBQPQc4>

Video: Šikana učitele:

<https://www.youtube.com/watch?v=q10L4l8MDcl>

XENOFOBIE

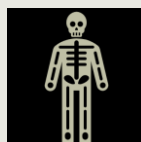
OBR.9: [HTTP://WWW.PREVENCE-INFO.CZ/TYPY-RIZIKOVEHO-CHOVANI/XENOFOBIE](http://www.prevence-info.cz/typy-rizikoveho-chovani/xenofobie)

strach z cizinců, lidí s odlišnou orientací, či z těch, kteří vedou „jiný“ styl života

jedná se o subjektivní pocit

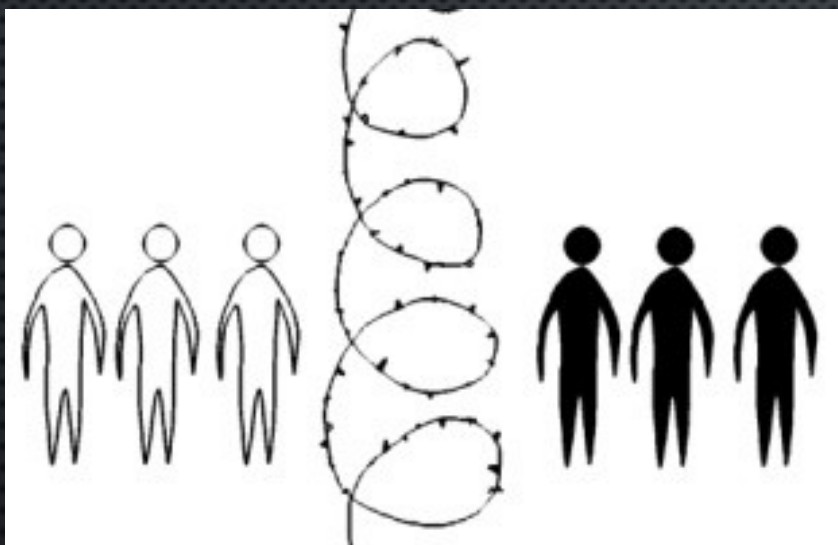
označení nesnášenlivosti nebo vyjádření nepříjemného negativního pocitu, který v nás vyvolávají lidé z jiných zemí

vyrůstá z neznalosti jejich tradic, kultury popřípadě i opovrhováním a nedostatkem úcty k jejich původu, zvyklostem

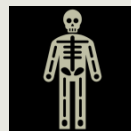
RASISMUS

RASISMUS Z XENOFOBIE VYRŮSTÁ A SPOLU S NÍ MÁ TUDÍŽ SPOLEČNÉ TO, ŽE SE JEDNÁ O POUHÉ PŘEDSUDKY, KTERÉ PAK ÚSTÍ V NEGATIVNÍ NÁZORY

Obr. 10:

<http://www.czechfreepress.cz/z-archivu-ctp/priciny-vzniku-konfliktu-z-pohledu-teorie-kulturalismu.html>

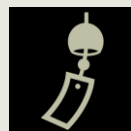
nenávidí člověka vůči jinému, který se od něj určitým způsobem odlišuje

nedostatek tolerance

je způsob myšlení a jednání, který se vyskytuje téměř všude na světě, kde lze najít příslušníky dvou nebo více ras

vychází z předsudku, že lidské rasy si nejsou rovny, přičemž zpravidla bývají zdůrazňovány přednosti rasy vlastní

RASOVÉ NÁSILÍ

- AGRESIVNÍ, NÁSILNÉ CHOVÁNÍ
CHARAKTERISTICKÉ FYZICKÝMI ÚTOKY NA
PŘÍSLUŠNÍKY JINÉ RASY, ETNIKA NEBO
NÁRODNOSTI
- OBĚŤMI RASOVÉHO NÁSILÍ JSOU VE
VĚTŠINĚ PŘÍPADŮ LIDÉ, KTEŘÍ NEDALI
ZÁMINKU PRO ÚTOK SVÝM CHOVÁNÍM,
ALE BOHUŽEL POUZE SVÝM VZHLEDEM

RASOVÁ DISKRIMINACE

- STRIKTNÍ UPÍRÁNÍ, OMEZOVÁNÍ PRÁV A
SVOBOD V ZÁVISLOSTI NA RASE,
NÁRODNOSTI, ETNIKU
- PLATNÉ PRÁVNÍ NORMY V ČESKÉ
REPUBLICI DISKRIMINACI ZAKAZUJÍ A
POSTIHUJÍ
- DISKRIMINACE SE V PRAXI NA ROZDÍL
OD RASOVÉHO NÁSILÍ HŮŘE PROKAZUJE

PROJEVY RASISMU A XENOFOBIE VE ŠKOLE

Verbální (slovní) útoky - slovní napadání, výhružky, nadávky ale i hudební produkci

Grafická (mediální) forma - vydávání tzv. zínů,, s propagací nášivek a jiných symbolů rasismu

Brachiální (fyzické) útoky

OBĚTI RASISMU A XENOFOBIE

romské etnikum

Věřící – např.
Židé

cizinci s
odlišnou barvou
pleti

homosexuálové

PRIMÁRNÍ PREVENCE XENOFOBIE A RASISMU

- NENÁSILNÉ, VOLNĚ PLYNOUCÍ PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ, KTERÉ BY MĚL JEDINEC PASIVNĚ I AKTIVNĚ PŘIJÍMAT
- **INFORMACE O JEDNOTNÉM PŮVODU A TUDÍŽ I ROVNOCENNOSTI LIDSKÝCH RAS**
- MĚLA BY BÝT PŘEVÁŽNĚ V **RODINĚ** A VE **ŠKOLE**
- ŠKOLA MŮŽE VYUŽÍT: PŘEDNÁŠKY, PEER PROGRAM, INTEGRACE MENŠIN

Obr. 12: <https://pixers.fr/posters/la-diversite-culturelle-34832923>

SEKUNDÁRNÍ PREVENCE

- ZABÝVÁ RIZIKOVÝMI JEDINCI NEBO SKUPINAMI OSOB, U NICHŽ JE ZVÝŠENÁ PRAVDĚPODOBNOST
- PRVOTNÍ ZODPOVĚDNOST PŘIPADÁ NA MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR A MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR

TERCIÁLNÍ PREVENCE

- SPOČÍVÁ V RESOCIALIZACI (= ZNOVUZAČLENĚNÍ DO SPOLEČNOSTI) NARUŠENÝCH OSOB
- PROBÍHÁ PŘEVÁŽENĚ VE VÝCHOVNÝCH ÚSTAVECH NEBO VE VĚZNICÍCH

TIPY PRO UČITELE – METODICKÉ MATERIÁLY

- JSME LIDÉ JEDNÉ ZEMĚ:
[HTTPS://WWW.LIDEJEDNEZEME.CZ/UPLOADS/FILE/C389B10D0F5348CEA0192122DF18D325/METODIKA JSME LID%C3%A9 JEDN%C3%A9 ZEM%C4%9B.PDF](https://www.lidejednezeme.cz/uploads/file/c389b10d0f5348cea0192122df18d325/metodika_jsme_lid%C3%A9_jedn%C3%A9_zem%C4%9B.pdf)
- EXRAN: KTIVITY ZAMĚŘENÉ NA TÉMATA XENOFOBIE, RASISMU, EXTREMISMU, NEONACISMU A ANTISEMITISMU:
[HTTPS://CELSUZ.CZ/RES/ARCHIVE/002/000395.PDF?SEEK=1327676721](https://celsu.cz/res/archive/002/000395.pdf?seek=1327676721)
- [HTTPS://CLANKY.RVP.CZ/CLANEK/C/O/4588/XENOFOBIE-A-RASISMUS.HTML/](https://clanky.rvp.cz/clanek/c/o/4588/xenofobie-a-rasismus.html/)
- [HTTPS://CLANKY.RVP.CZ/CLANEK/C/Z/22251/VYUKOVA-AKTIVITA-TOTO-JE-MUJ-SOUSED.HTML/](https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/22251/vyukova-aktivita-toto-je-muj-soused.html/)
- [HTTPS://WWW.CLOVEKVTISNI.CZ/MEDIA/PUBLICATIONS/1398/FILE/HRA_KLIMA-VE-T-D-.PDF](https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/1398/file/hra_klima-ve-t-d-.pdf)
- [HTTPS://CLANKY.RVP.CZ/CLANEK/C/Z/1861/BAREVNY-ZIVOT-V-MULTIKULTURNIM-SVETE.HTML/](https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/1861/barevny-zivot-v-multikulturalnim-svete.html/)
- [HTTPS://CLANKY.RVP.CZ/CLANEK/C/G/83/INSPIRACE-K-REALIZACI-PRUREZOVEHO-TEMATU-MULTIKULTURNI-VYCHOVA.HTML/](https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/83/inspirace-k-realizaci-prurezoveho-tematu-multikulturalni-vychova.html/)
- [HTTPS://WWW.INKLUZIVNISKOLA.CZ/SITES/DEFAULT/FILES/UPLOADED/TEST_DISKRIMINACE_OTAZKY.PDF](https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/test_diskriminace_otazky.pdf)
- [HTTP://ZS.BOSKOVICE.CZ/PROJEKT_13_DUBEN/PRIRUCKA_MV_02.PDF](http://zs.boskovice.cz/projekt_13_duben/prirucka_mv_02.pdf)

OTÁZKY NA OPAKOVÁNÍ:

- JAKÉ MOHOU BÝT MOTIVY AGRESORA?
- KOLIK JE FÁZÍ ŠIKANY?
- JAKÉ JSOU METODY ŘEŠENÍ ŠIKANY PODLE KOLÁŘE?
- JAK MŮŽU JAKO UČITEL VYPOZOROVAT PŘÍZNAKY ŠIKANY?
- JAKÝ JE ROZDÍL MEZI XENOFÓBIÍ A RASISMEM?
- JAKÉ MOHOU BÝT PROJEVY RASISMU VE ŠKOLE?
- JAKÁ JE PRIMÁRNÍ PREVENCE XENOFÓBIE A RASISMU?

POUŽITÉ ZDROJE:

- THESES.CZ – VYSOKOŠKOLSKÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE [ONLINE]. COPYRIGHT © [CIT. 29.04.2020]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://THESES.CZ/ID/B2K4MU/84472-241256663.TXT](https://theses.cz/id/B2k4mu/84472-241256663.txt)
- ŠIKANA – DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁLY RVP. 302 FOUND [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://DUM.RVP.CZ/MATERIALY/SIKANA.HTML](https://dum.rvp.cz/materialy/sikana.html)
- ŠIKANA – POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. ÚVODNÍ STRANA – POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY [ONLINE]. COPYRIGHT © 2020 POLICIE ČR, VŠECHNA PRÁVA VYHRÁZENA [CIT. 29.04.2020]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://WWW.POLICIE.CZ/CLANEK/PREVENTIVNI-INFORMACE-SIKANA.ASPX](https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx)
- CHRONICKÁ OBĚŤ | PSYCHOLOGIE.CZ. HOMEPAGE | PSYCHOLOGIE.CZ [ONLINE]. COPYRIGHT © COPYRIGHT MINDLAB S.R.O. [CIT. 29.04.2020]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://PSYCHOLOGIE.CZ/CHRONICKA-OBET/](https://psychologie.cz/chronicka-obet/)
- INKLUZIVNÍ ŠKOLA.CZ. PŘEDCHÁZENÍ XENOFOBII A RASISMU [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://WWW.INKLUZIVNISKOLA.CZ/ORGANIZACE-INTEGRACE-CIZINCU/PREDCHAZENI-XENOFOBII-RASISMU](https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/predchazeni-xenofobii-rasismu)
- PREVENCE-INFO.CZ. XENOFOBIE [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTP://WWW.PREVENCE-INFO.CZ/TYPY-RIZIKOVEHO-CHOVANI/XENOFOBIE](http://www.prevence-info.cz/typy-rizikoveho-chovani/xenofobie)
- ZŠ BOSKOVICE. PRAKTICKÁ PŘÍRUČKA MULTIKULTURNÍ VÝCHOVY PRO 2. STUPEŇ ZÁKLADNÍ ŠKOLY [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTP://ZS.BOSKOVICE.CZ/PROJEKT_13_DUBEN/PRIRUCKA_MV_02.PDF](http://zs.boskovice.cz/projekt_13_duben/prirucka_mv_02.pdf)
- VERONIKA KOPULETÁ. PROJEVY RASISMU U DĚTÍ A MLÁDEŽE, BAKALÁŘSKÁ PRÁCE. BRNO, 2005. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://IS.MUNI.CZ/TH/145QH/BAKALARSKA_PRACE_KOMPLET.PDF](https://is.muni.cz/th/145QH/BAKALARSKA_PRACE_KOMPLET.PDF)
- EVA NOVÁKOVÁ. RASISMUS A XENOFOBIE, BAKALÁŘSKÁ PRÁCE . BRNO, 2006. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://IS.MUNI.CZ/TH/1EU08/BP_RASISMUS_A_XENOFOBIE.PDF](https://is.muni.cz/th/1EU08/BP_RASISMUS_A_XENOFOBIE.PDF)
- MŠMT.CZ. ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY NA PODPORU VZDĚLÁVÁNÍ V JAZYCÍCH NÁRODNOSTNÍCH MENŠIN MULTIKULTURNÍ VÝCHOVY [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTP://WWW.MSMT.CZ/VZDELAVANI/ZAKLADNI-VZDELAVANI/PROGRAMY-NA-PODPORU-VZDELAVANI-V-JAZYCICH-NARODNOSTNICH-MENSIN-A-MULTIKULTURNI-VYCHOVY](http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/programy-na-podporu-vzdelavani-v-jazycich-narodnostnich-mensin-a-multikulturni-vychovy)
- METODICKÝ PORTÁL. VÝCHOVA K OBČANSTVÍ [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTP://WWW.VYCHOVAKOBCANSTVI.CZ/PVO/MATERIALY?PAGE=1&PERPAGE=100&TK=115](http://www.vychovakobcanstvi.cz/pvo/materialy?page=1&perpage=100&tk=115)
- RVP.CZ. METODICKÝ PORTÁL INSPIRACE A ZKUŠENOSTI UČITELŮ [ONLINE]. DOSTUPNÉ Z: [HTTPS://RVP.CZ/VYHLEDAVANI/3?Q=RASISMUS&S.X=0&S.Y=0](https://rvp.cz/vyhledavani/3?q=rasismus&s.x=0&s.y=0)

DĚKUJEME ZA POZORNOST! 😊

Obr. 12: <https://pixers.fr/posters/la-diversite-culturelle-34832923>